

VÁZLATOK

IV. A transznacionális vállalatok világa

- A termék minőségét nem az ország, hanem a vállalat fémjelzi → pl.: **Made in Germany** helyett **Siemens**
- Nem a vállalati székhelyről hanem más országból származik a termék → eredeti minőségben
- Nagyvállalatok már nem kötődnek egy-egy országhoz → nemzetközivé válnak = **transznacionális vállalatok** (TNC)
- A **transznacionális vállalat** átlépi az országhatárt
  - más országokban hoznak létre vállalatokat = **leányvállalat**
  - termékeit a világgazdaság egészében állítja elő
  - termékeit a világpiacon értékesíti
  - tevékenységét a tőke megtérülés szempontjából a **legkedvezőbb országba** helyezi → **termelési költségeit minimalizálja**
  - **nyereségét növeli**
- **multinacionális vállalat** („multi”) a köznyelvben = a TNC-vel
  - egy vállalatot akkor nevezünk így, ha tulajdonosi köre több országból származik

A TRANSZNACIONÁLIS VÁLLALATOK LÉTREJÖTTÉNEK OKAI

- a világgazdaság globalizálódását (1970) követően
- kőolajválság
  - az maradt talpon, aki a leggyorsabban reagált a fogyasztói változásokra
  - a termelési költségek minimalizálására való törekvés → termelés fázisainak széttelepítése (*munkabér, adók, olcsó, könnyen betanítható munkaerő, fogyasztói piac közelsége*)

A TRANSZNACIONÁLIS VÁLLALATOK JELLEMZŐ VONÁSAI

- első fázis* (II. világháború után) → anyavállalatok leányvállalatokat hoznak létre
→ olcsó munkaerő, fogyasztói piac közelsége
→ **döntést az anyavállalat** hozza
→ **technológiát az anyavállalat** adja
→ a **termék** egésze a **leányvállalatnál** készül
- második fázis* (1970 után) → rugalmas termelés elve (Toyota autógyár – Japán)

napjainkban

- leányvállalataikkal egységes termelési hálózatot alkotnak
- **anyagvállalat**: a globális városokban
  - a központ,
  - döntések helye,
  - piackutatás, tervezés, KF (kutatás-fejlesztés) ellenőrzése

marketingtevékenység → a fogyasztópiachoz közel

K+F tevékenység → egyetemeken = **innovációs központok**

termelés → a világban széttelepítve (*olcsóság, profitorientáltság*)

alapanyag termelés → fejlődő országokban, nyersanyag és energia közelében „*kéményes ipar*”

részegység gyártás → bárhol → olcsó munkaerő „*csavarhúzó iparág*”

A TNC-k tevékenységét a **működő tőke** áramlása kíséri szerte a világban.

A legjelentősebb globális városok

CÉG NEVE	ANYAVÁLLALAT NEMZETISÉGE	TEVÉKENYSÉGI KÖR	ÁRBEVÉTEL (MILLIÁRD USD)	ALKALMAZOTTAK (EZER FŐ)
Exxon Mobil	amerikai	kőolaj- és földgáztermelés	328,21	83,7
Wal-Mart Stores	amerikai	kiskereskedelem	312,43	1700,0
Royal Dutch/Shell	holland/brit	kőolaj- és földgáztermelés	306,73	112,0
BP	brit	kőolaj- és földgáztermelés	249,47	102,9
General Motors	amerikai	tartós fogyasztási cikkek gyártása	192,60	324,0
Chevron	amerikai	kőolaj- és földgáztermelés	184,92	59,0
Ford Motor	amerikai	tartós fogyasztási cikkek gyártása	178,10	324,9
Daimler-Chrysler	német	tartós fogyasztási cikkek gyártása	177,04	384,7
Toyota Motor	japán	tartós fogyasztási cikkek gyártása	173,09	265,8
Conoco Phillips	amerikai	kőolaj- és földgáztermelés	162,41	35,6

6.1 A világ fő leányvállalatainak tevékenységei, 2005-ben

A világ legjelentősebb TNC-i 2005-ben

FOGALMAK

transznacionális vállalat (TNC)	az a vállalat, amely nemzetközi, azaz a több nemzetgazdaságot felölelő termelési hálózatot tart fenn
leányvállalat	olyan önálló jogi személy, amely az anyavállalattal üzleti kapcsolatban van, tőle függő helyzetben áll
világgazdaság	az emberiség legátfogóbb gazdasági egysége, amelyben az anyagi termelés, a szolgáltatások és a fogyasztás világszinten szerveződik. Így az áruk, a szolgáltatások és a termelési tényezők (<i>tőke, munkaerő, technológia, információ</i>) átlépik az országhatárt.
világpiac	a nemzetközi kereskedelmi kapcsolatokat foglalja magában
multinacionális nagyvállalat	az a nagyvállalat, melynek tulajdonosi köre több országból származik